

VALTION TALOUDELLINEN TUTKIMUSKESKUS VATT
GOVERNMENT INSTITUTE FOR ECONOMIC RESEARCH

PL/PO BOX 1279 (Arkadiankatu 7), FI-00101 Helsinki, FINLAND
PUH./TEL. +358 9 703 71, FAKSI/FAX +358 9 703 2968

Juha Honkatukia
Timo Rauhanen
31.1.2011

Yritysten hallinnollisen taakan vähentämisen kokonaistaloudelliset vaikutukset

Sisällysluettelo

1. Johdanto	2
2. Yritysten hallinnollisen taakka Suomessa.....	3
3. Mallitarkastelu	4
3.1. Mallianalyysin tavoite ja lähtökohdat	5
3.2. Tulokset.....	6
4. Johtopäätökset.....	10
5. KIRJALLISUUTTA	11
LIITE 1: VATTAGE-mallin toimialajaottelu.....	12
LIITE 2: VATTAGE-mallin tuoteluokitus.....	14

1. Johdanto

Pääministeri Matti Vanhasen II hallitus teki 12.3.2009 periaatepäätöksen toimintaohjelmasta yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Toimintaohjelman tavoitteena on vähentää taakkaa vuoden 2006 tasosta 25 prosenttia vuoden 2012 loppuun mennessä. Vähentämistavoite kohdistuu kansalliseen lainsäädäntöön ja viranomaismenettelyihin. Lisäksi EU-tasolla on käynnissä toimintaohjelma, jonka tavoitteena on vähentää EU-lainsäädännön ja sen täytäntöönpanon aiheuttamaa taakkaa niin ikään 25 prosenttia vuoteen 2012 mennessä.

Kansallisen toimintaohjelman mukaiset keventämistoimet kohdistuvat seuraaviin painopistealoihin:

1. verotus
2. tilastointi
3. maataloustukiin liittyvät menettelyt
4. elintarviketurvallisuus ja laatu
5. työnantajana toimimisen tiedonantovelvoitteet
6. taloushallinnon raportointia koskeva lainsäädäntö
7. ympäristölupamenettelyt
8. julkiset hankinnat.

Sähköisen asioinnin kehittäminen on toimintaohjelman horisontaalinen prioriteettiala.

Tämä selvitys on tehty työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) toimeksiannosta. Selvityksen tavoitteena on esittää arvio yritysten hallinnollisen taakan vähentymisen kokonaistaloudellisista vaikutuksista. Selvityksessä tarkastellaan sitä, miten 25 prosentin vähentämistavoitteen toteutuminen vaikuttaisi bruttokansantuotteeseen, tuottavuuteen, työllisyyteen, kysyntään, hintoihin ja muihin kansantalouden tunnuslukuihin. Selvityksessä esitetään myös arvio vaikutuksista toimialatasolla, erityisesti toimintaohjelman painopistealojen osalta.

Työ- ja elinkeinoministeriö hyödyntää selvityksen tuloksia yritysten hallinnollisen taakan vähentämistä koskevan toimintaohjelman vaikuttavuuden arvioinnissa ja seurannassa.

2. Yritysten hallinnollisen taakka Suomessa

Yrityksille aiheutuu hallinnollisia kustannuksia, kun ne lainsäädännön velvoittamina keräävät, muokkaavat, säilyttävät ja toimittavat tietoa viranomaisille ja muille osapuolille, kuten työntekijöille tai kuluttajille. Käytännössä kyse on esimerkiksi erilaisista ilmoituksista, lupahakemuksista, tukihakemuksista, tarkastuksista ja tuotemerkinnöistä sekä näihin liittyvistä yrityksen toimista. Hallinnollisista kustannuksista osa aiheutuu toimista, joita yritys ei tee oman liiketoimintansa tarpeista, vaan ainoastaan lainsäädännön vaatimusten vuoksi. Tätä osuutta pidetään hallinnollisena taakkana.

Hallinnollisen taakan kokonaislähtötasosta Suomessa on ollut olemassa suuntaa-antavia arvioita. Vuonna 2005 julkaistussa kansainvälisessä vertailussa Suomen hallinnollinen taakka arvioitiin noin 1,5 prosentiksi bkt:stä EU-maiden keskiarvon ollessa 3,5 %. VATT on vuonna 2008 arvioinut hallinnollisen taakan olevan 2 prosenttia bkt:stä.

TEM on sittemmin koordinoinut yrityshaastatteluihin ja -kyselyihin perustuneita painopistealojen hallinnollisen taakan lähtötasoselvityksiä yhteistyössä vastuuviranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Selvitysten perusteella on laadittu arvio (taulukko 1) yritysten hallinnollisen taakan kokonaislähtötasosta sekä raskaimmista tiedonantovelvoitteista toimintaohjelman vertailuvuonna 2006. Luvut sisältävät sekä kansallisesta että EU-lainsäädännöstä aiheutuvien tiedonantovelvoitteiden aiheuttamat kustannukset. Karkean arvion mukaan EU-lainsäädännön osuus on kaikkiaan noin 50 prosenttia.

Taulukko 1: Yritysten hallinnollisen taakan lähtötaso toimintaohjelman painopistealoilla 2006.

Toimintaohjelman painopisteala	Hallinnollinen taakka (eur)	Osuus kokonais-taakasta (%)
Työnantajana toimiminen	616 311 000	39 %
Verotus	446 500 000	28 %
Taloushallinnon raportointi	256 153 000	16 %
Ympäristöluvut	179 077 000	11 %
Elintarviketurvallisuus ja laatu	36 123 000	2,3 %
Julkiset hankinnat	25 784 000	1,6 %
Tilastointi (ml. Intrastat)	17 900 000	1,1 %
Maataloustuet	6 710 000	0,4 %
Painopistealat yhteensä (€)	1 584 558 000	100 %

Kansallisen toimintaohjelman painopistealoilla tehtyjen lähtötasoselvitysten pohjalta voidaan arvioida, että painopistealojen yhteenlaskettu hallinnollisen taakan lähtötaso Suomessa vuonna 2006 oli noin 1,6 mrd. euroa, mikä vastaa vajaata yhtä prosenttia vuoden 2006 bruttokansantuotteesta.

Koska lähtötasoselvitykset kohdistuivat ainoastaan toimintaohjelman kahdeksaan painopistealaan, hallinnollinen kokonaistaakka on tätä suurempi. Ruotsissa ja EU-tasolla tehtyjen mittausten perusteella voidaan arvioida, että painopistealat muodostavat noin 80 % kokonaistaakasta. Suomen hallinnollinen kokonaistaakka olisi siten kaikkiaan noin 2 mrd. euroa, mikä vastaa noin 1,2 prosenttia bruttokansantuotteesta. Neljänneksen kevennystavoitteen toteutuminen sekä kansallisesti että EU-toimintaohjelman mukaisesti tarkoittaisi näin ollen noin 500 miljoonan euron taakan kevennystä vuoden 2006 tasossa.¹

3. Mallitarkastelu

Politiikkavaihtoehtojen kvantitatiivinen arviointi edellyttää laskennallisia menetelmiä. Tämän vuoksi yleisen tasapainon mallien (YTP-mallit)² käyttö politiikka-analyysin välineenä on viime vuosina yleistynyt nopeasti. Kuluttajan ja yrityksen teoriaan pohjautuvina tasapainomallit soveltuvat hyvin esimerkiksi rakenteellisten kysymysten arviointiin. Näin on varsinkin silloin, kun toimialoja on monia ja muutos synnyttää eri suuntiin vieviä kehityslinjoja (Honkatukia 2009 ja Honkatukia ym. 2009).

Numeeriset tasapainomallit voidaan nähdä luonnollisiksi laajennuksiksi panostuotomalleihin, joita on käytetty vuosikymmenet julkisen politiikan vaikutusten arviointiin. Tasapainomallit laajentavat panostuotomalleja ottamalla huomioon panosten välisen korvausmahdollisuuden. Malleissa käsitellään eksplisiittisesti useiden talouden toimijoiden optimointikäyttäytymistä. Ne kuvaavat kysyntä- ja tarjontapäätösten vaikutuksen hyödykkeiden ja tuotannontekijöiden hinnanmuodostukseen kaikilla markkinoilla. Mallien kaikkien yhtälöiden kertoimet ja parametrit arvioidaan kvantitatiivisten tietolähteiden perusteella ja ne tarvitsevat toimiakseen taloutta kuvaavan tietokannan.

Valtion taloudellisessa tutkimuskeskuksessa kehitetty VATTAGE-malli on dynaaminen yleisen tasapainon malli, jota on sovellettu ennen kaikkea veropolitiikan³ ja energia- ja ympäristöpolitiikan vaikutusten arviointiin sekä pitkän aikavälin talousskenaarioiden laadintaan. Mallilla voidaan tuottaa rahamääräisiä arvioita talouden reagoinnista politiikan ja ympäröivän maailman

¹ Lähtötaso kuvaa vuoden 2006 tilannetta. Jos tiedonantovelvoitteissa tai niihin liittyvissä menettelyissä on tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2006 ja mittausajankohdan välillä, ne on pyritty lähtötasossa ottamaan huomioon. Lähtötasossa ovat mukana eräät vuoden 2007 aikana voimaan tulleet keskeiset lainsäädäntömuutokset (esim. yhteistoiminta yrityksissä, tilaajavastuu, julkiset hankinnat, tilintarkastus), jotka hyväksyttiin ja vahvistettiin jo pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen toimikaudella.

² YTP-malleista ks. Dixon ja Rimmer (2007) sekä Deaton ja Stern (1986)

³ Verosovelluksista ks. Åvitsland ja Aasness (2004)

muutoksiin. Skenaariokäytössä mallin avulla voidaan tarkastella erilaisten rakenteellisten tekijöiden yli ajan tapahtuvan muutoksen aikaansaamaa kasvua sekä tuotanto- ja kulutusrakenteen muutosta. VATTAGE-malli ei ole varsinaisesti ennustemalli, vaan pikemminkin se mahdollistaa erilaisia rakenteellisia tekijöitä koskevien ennusteiden ja näkemysten yhdistämisen yhteensopiviksi kokonaistaloudellisiksi skenaarioiksi.

Mallin dynaamisiin sovelluksiin liittyy läheisesti talouden kehitystä kuvaava perusura, joka muodostaa vertailupohjan talouspolitiikan vaikutusten arvioimiselle. Monien keskeisten parametrien osalta nojaututaan joko trendeihin tai arvioihin. Keskeinen piirre mallissa on se, että perusura toistaa lähtökohtaisesti lähivuosien talouskehityksen. Tähän perustuen voidaan arvioida muun muassa tuottavuuden trendejä, jotka osaltaan vaikuttavat talouden rakenteen kehitykseen. Tyypillisesti VATTAGE-mallin laskelmissa on pyritty keskeisten makrotaloudellisten oletusten osalta yhteensopivuuteen Suomen taloutta koskevien keskipitkän ja pitkän aikavälin ennusteiden kanssa. Tällaisia ennusteita sisältyy esimerkiksi EU:n vakaushjelmaan ja pitkän aikavälin julkisten menojen kehitysennusteisiin. Toimialatasolla malli mahdollistaa myös erilaisten asiantuntijanäkemyksen hyödyntämisen ja niiden konsistenssin testaamisen.

3.1. Mallianalyysin tavoite ja lähtökohdat

Hallinnollista takkaa voidaan pitää yritysten toimintaan liittyvänä eräänlaisena kitkana, jonka väheneminen vaikuttaa myönteisesti yritysten tuottavuuteen, kilpailukykyyn ja lopulta koko kansantalouteen. Taakan vähentäminen on VATTAGE-mallissa konstruoitu työn tuottavuuden kautta, koska pitkällä aikavälillä kansantalous voi kasvaa vain sen tahdissa. Hallinnolliseen taakkaan liittyvät kustannukset ovat useimmiten kiinteitä, ja siksi taakan keveneminen hyödyttää suhteellisesti eniten pk-yrityksiä.

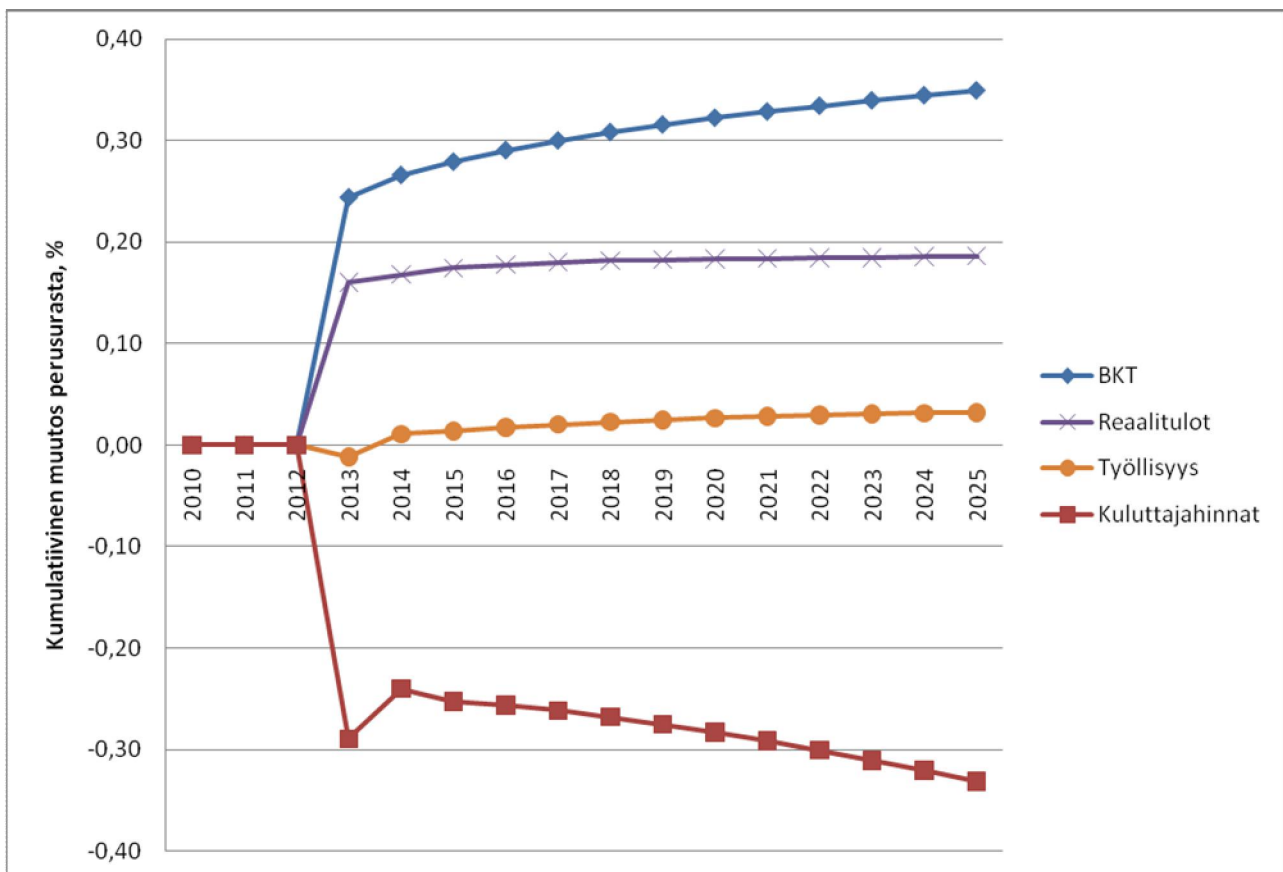
Selvityksessä on tarkasteltu VATTAGE -mallin avulla, millaisia kokonaistaloudellisia ja toimialoittaisia vaikutuksia hallinnollisen taakan alentaminen 25 prosentilla aiheuttaisi vuodesta 2013 lähtien. Mallin perusuralla oletetaan, että taakkaa ei ole kevennetty. Poliittikkaskenaariossa malliin tuodaan hallinnollisen taakan vähenemistä kuvaava positiivinen tuottavuushokki, jonka jälkeen talouden tilaa arvioidaan uudessa tasapainotilassa. Vaikka hallituksen toimintaohjelman tavoitteena on vähentää taakkaa vähitellen vuoden 2012 loppuun mennessä, malliteknisesti tuottavuuden paraneminen on ajoitettava kertashokkina vuoden 2013 alusta.

Koska käytetty toimiala- ja tuotejako ei ole yksittäisen hyödykkeen tasolla, moni tuoteaggregaatti sisältää useampaan verokantaan kuuluvia tuotteita. Tästä johtuen hallinnollisen taakan tuottavuushokkien laskenta on haastavaa. Muutokset on laskettu erikseen toimialojen panoskäytölle, yksityiselle kulutukselle, investoinneille sekä julkiselle kulutukselle. Mallin perusuralla oletetaan, että talous toipuu vuosien 2008 - 2010 finanssikriisistä ripeästi vuonna 2011 - 2012, jonka jälkeen talouskasvu asettuu hieman vajaan kahden prosentin tasolle. Väestön ikääntymisestä johtuvat rakenteelliset muutokset ovat niin ikään osa perusuran kehitystä.

3.2. Tulokset

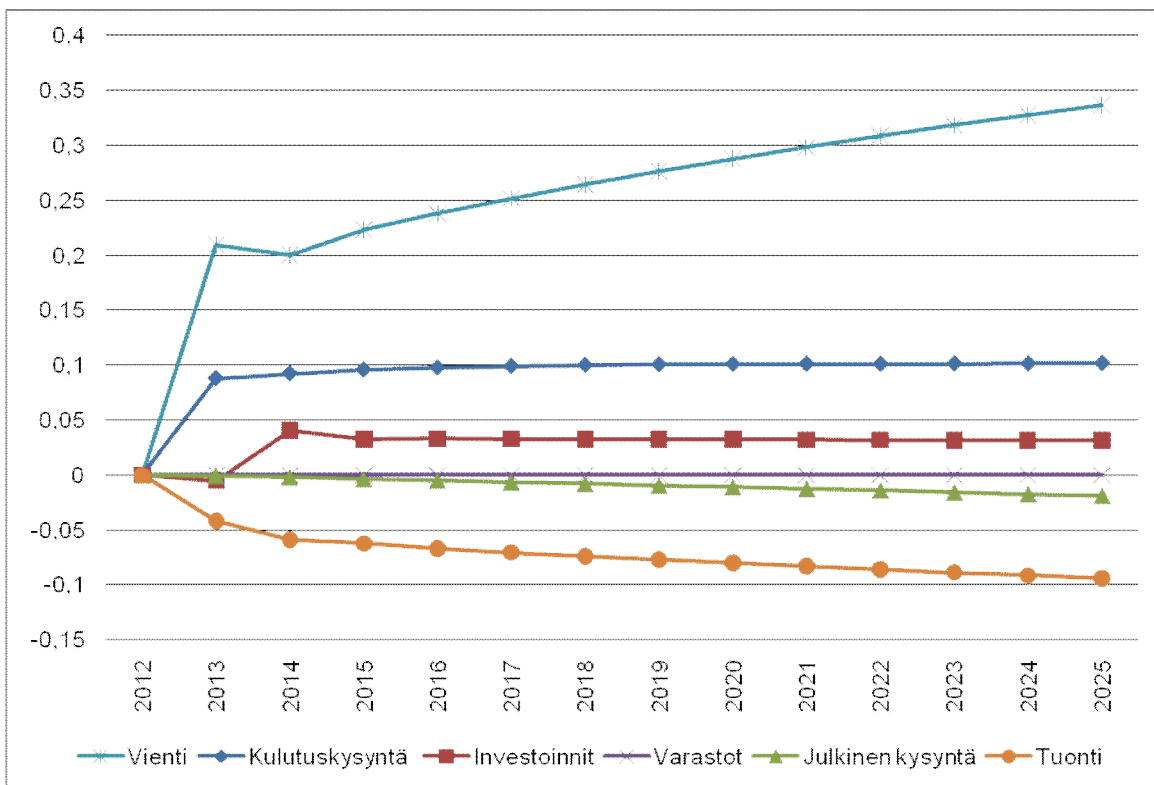
Mallianalyysin mukaan vuonna 2013 hallinnollisen taakan keventäminen kasvattaa bruttokansantuotetta talouden perusuraan verrattuna 0,24 prosenttia ja vuoteen 2025 mennessä 0,35 prosenttia. Taakan kevenemisestä johtuva tuottavuuden kasvu johtaa perusuraan hitaampaan hintatason ja nimellispalkkojen nousuun. Koska hintojen nousu hidastuu enemmän kuin nimellispalkat, reaalitytulot nousevat. Työmarkkinoiden jäykkyyden vuoksi nimellispalkat nousevat kuitenkin aluksi "liikaa" ja aiheuttavat vähäisen ja tilapäisen työllisyyden alenemisen. Vuonna 2014 palkat kuitenkin sopeutuvat, ja työllisyys jää pysyvästi hiukan perusuraan korkeammalle tasolle (kuvio 1).

Kuvio 1. Talouden makromuuttujat verrattuna perusuraan, tasoero prosenttia.

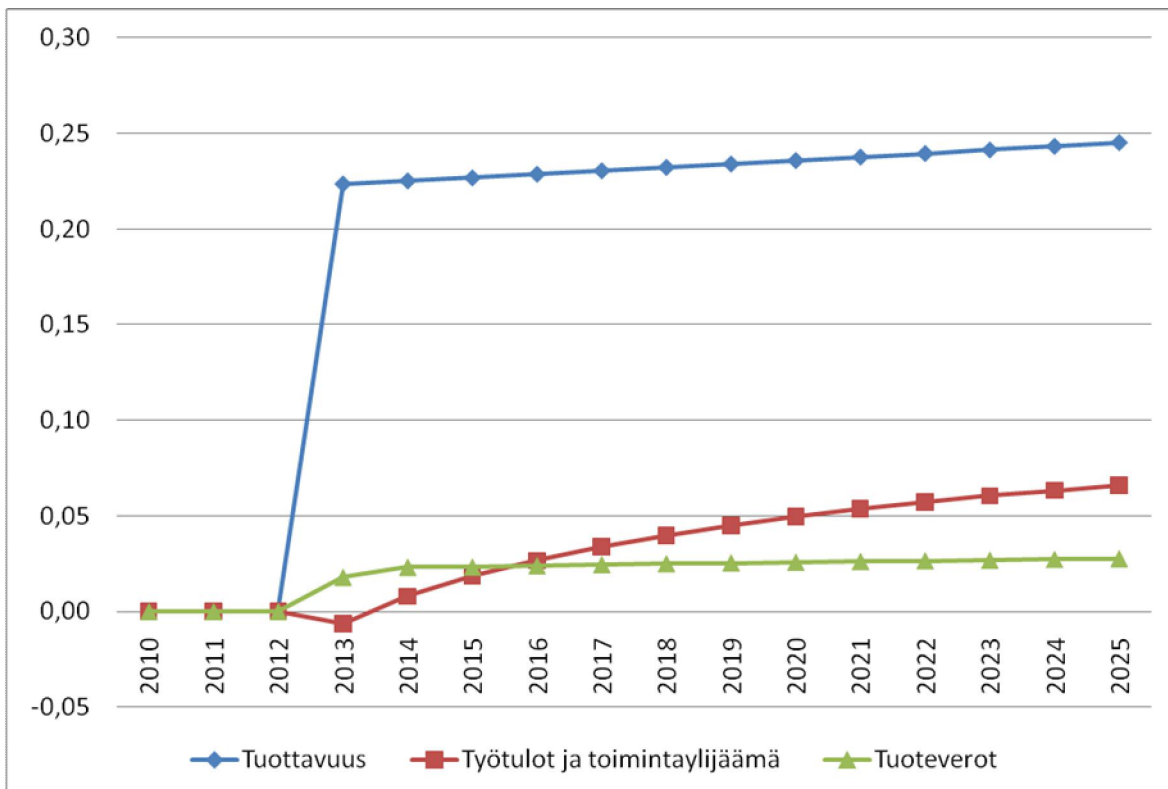

BKT-muutoksen hajotelma kysyntäeriin (kuvio 2) kertoo, että vienti lisää selvästi eniten BKT:n kasvua. Viennin kasvu johtuu hintakilpailukykyyn paranemisesta - olettaen, että muiden maiden tuottavuus on ennallaan. Myös investoinnit ja kulutuskysyntä kasvavat hiukan. Tuonnin kasvu heikentää osaltaan talouden kasvua. Talouden tarjontakomponenttien osalta BKT:n kasvu tulee nimenomaan tuottavuuden paranemisesta. Arvonlisäyksen muiden erien eli työtulojen ja toimintaylijäämän vaikutus on samaa tasoa kuin tuoteverojen (kuvio 3).

Kuvio 2. Kysyntäerien vaikutus BKT:n muutokseen, prosenttiyksikköä.

Kuvio 3. Tarjontaerien vaikutus BKT:n muutokseen, prosenttiyksikköä.

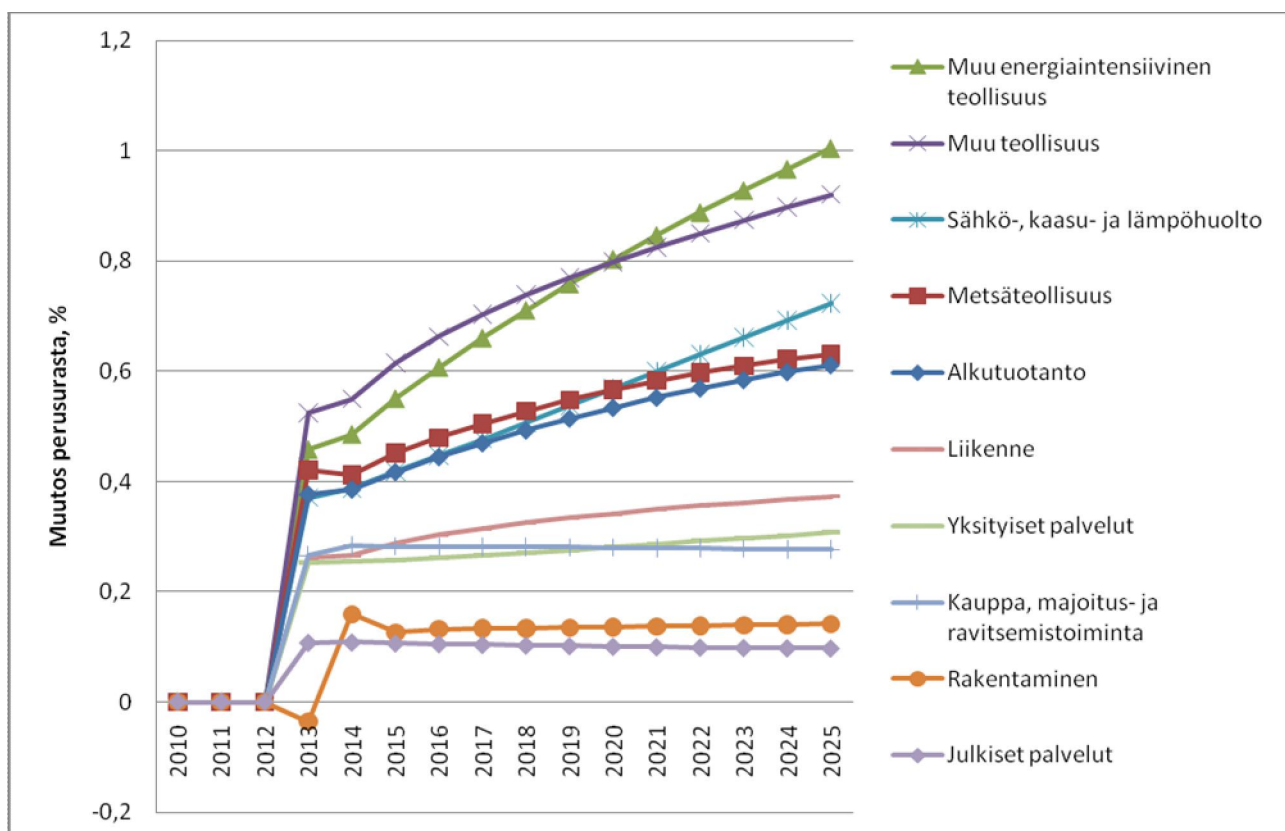

Hallinnollisen taakan vähentämisen vaikutukset on VATTAGE-mallissa kohdistettu eri toimialoille toimintaohjelman painopistealojen lähtötasoselvitysten perusteella. Painopistealoilla verotus,

tilastointi, työnantajana toimiminen ja taloushallinnon raportointi taakan keventäminen on osoitettu koko yrityssektorille, jolloin se jakaantuu toimialojen painon mukaisesti. Maataloustuotantoon liittyvät menettelyt, elintarviketurvallisuus ja laatu, ympäristölupamenettelyt ja julkiset hankinnat ovat painopistealoja, joiden osalta hallinnollisen taakan vähentäminen on paremmin voitu kohdistaa relevanteille toimialoille. Ympäristölupien osalta on lisäksi käytetty hyväksi Suomen ympäristökeskuksen (2008) raporttia, jossa on esitetty ko. päätösten jakauma toimialoittain vuonna 2007. Julkisten hankintojen kohdistaminen on jouduttu tekemään karkeahkolla tavat, palvelut ja rakentaminen –jaolla.

Kuviossa 4 on kuvattu taakan vähentämisestä aiheutuva arvonlisäyksen muutos toimialoittain. Investointien tilapäinen väheneminen vuonna 2013 heijastuu rakentamisen arvonlisäykseen. Kaikilla muilla toimialoilla arvonlisäys on perusuraa korkeammalla tasolla koko tarkastelukauden.⁴ Teollisuuden toimialat kasvavat viennin myötä.

Kuvio 4. Arvonlisäyksen muutos perusurasta toimialoittain, prosenttia

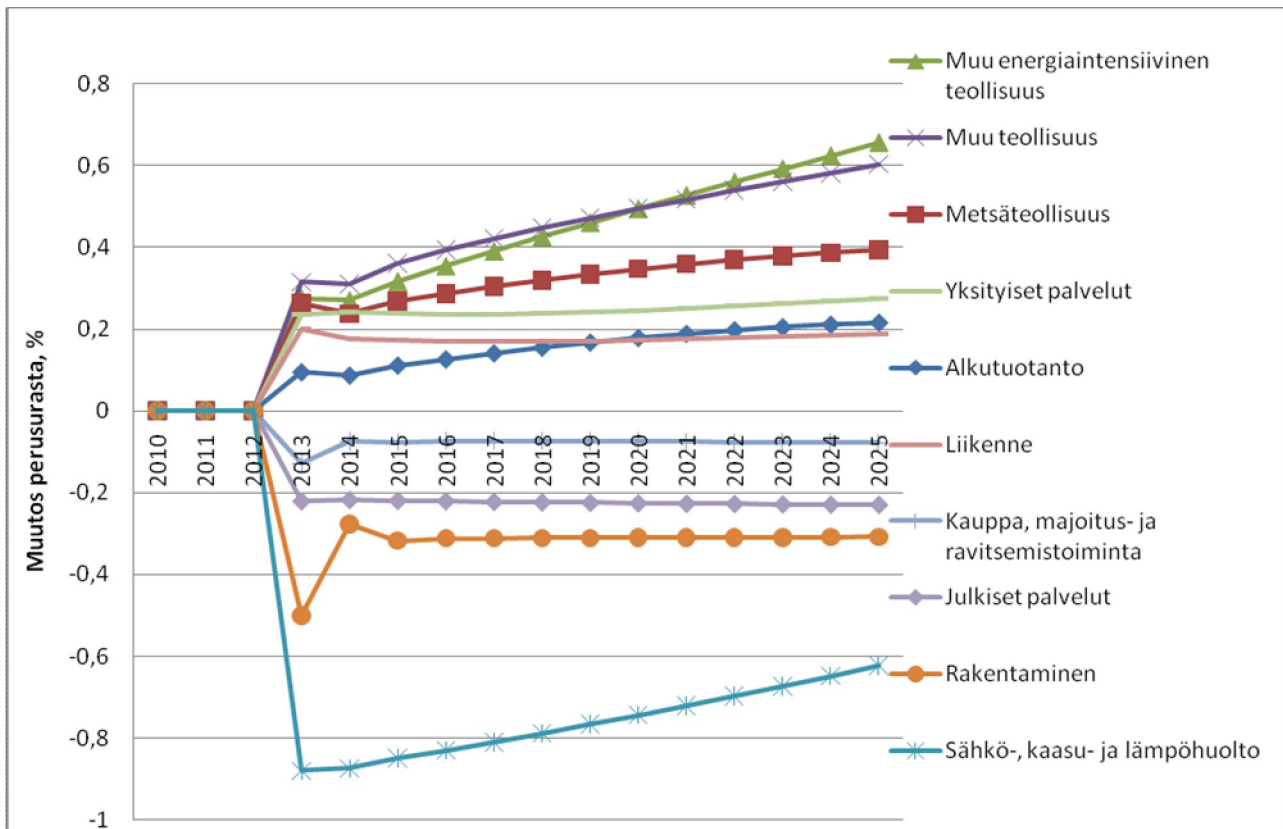

Viennin korkeat hintajoustot edesauttavat tuotannon laajentumista ja työllistymistä vientitoimialoilla. Vienti kasvaa keskimäärin 0,7 prosenttia ja työvoimaa siirtyy palveluista teollisuuteen. Kuviossa 5 on esitetty työllisyyden prosenttimuutokset. Suhteellisesti eniten

⁴ Työn tuottavuuden kasvu vähentää työvoiman tarvetta ja lisää pääoman kysyntää työn ja pääoman korvaussuhteen välityksellä, jolloin kokonaistuottavuus kasvaa. Työvoimavaltaisilla aloilla korvaussuhde on heikompi kuin pääomavaltaisilla aloilla. Tämä aiheuttaa palveluilla heikomman arvonlisäyksen kasvun. Pääomavaltainen tavarantuotanto sen sijaan lisää pääoman käyttöä ja investointeja.

työvoimaa vähentää energiasektori, jonka tuottavuus nousee alan suuren hallinnollisen taakan vähentyessä (mm. ympäristöluvut). Julkisen palvelusektorin kysyntä ei muutu, mutta perusuraan verrattuna työn tuottavuus kasvaa selvästi ja työvoimaa vapautuu erityisesti yksityisiin palveluihin.⁵

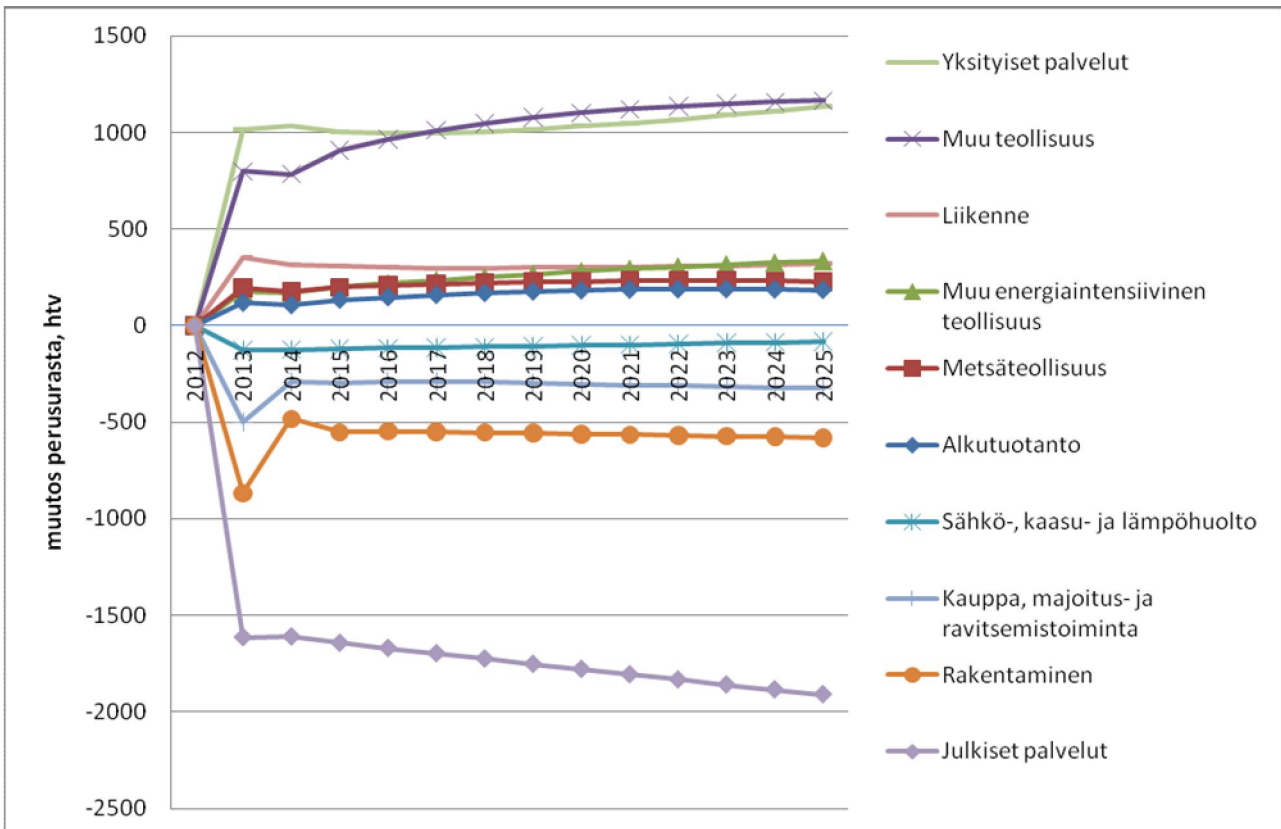
Kuvio 5. Työllisten määrän ero perusuraan toimialoittain, prosenttia.

Kuviossa 6 on kuvattu työllisten määrän muutos henkilötyövuosina. Vuonna 2013 työllisten kokonaismäärä vähenee noin 500 henkilötyövuodella, mutta kääntyy sen jälkeen kasvuun niin, että vuonna 2025 työllisten nettolisäys on sama 500 henkilötyövuotta. Rakentaminen ja energiasektori luovuttavat jonkin verran työvoimaa teollisuudelle, mutta siirtymä julkisista palveluista yksityisiin palveluihin on voimakkaampi. Tässäkin tarkastelussa kokonaistyöllisyyden muutokset ovat hyvin pieniä.

⁵ Palvelutoimialoilla on paljon julkisen sektorin toimintaa, kuten terveydenhuolto, koulutus ja sosiaalihuolto.

Kuvio 6. Työllisten määrän ero perusuraan toimialoittain, henkilötyövuotta.

4. Johtopäätökset

Hallinnollisen taakan vähentäminen 25 prosentilla kasvattaa mallitarkastelun mukaan bruttokansantuotetta vuoteen 2025 mennessä 0,35 prosenttia. Talouden tarjontapuolella tähän vaikuttaa työn tuottavuuden paraneminen. Talouden kysyntäeristä eniten BKT:n kasvua vauhdittaa vienti. Myös investoinnit ja yksityinen kulutus kasvavat hiukan. Työmarkkinoiden jäykkyys aiheuttaa lyhytaikaisen työllisyyden heikkenemisen, mutta pian työllisyys lähtee hitaaseen kasvuun ja jää pysyvästi hieman perusuraa hieman korkeammalle tasolle. Työllisyyden rakenteen kannalta merkittävää on julkisten palvelujen työllisten siirtyminen yksityiselle palvelusektorille ja palvelutoimialojen työllisyyden siirtyminen vientitoimialoille. Muutokset ovat kuitenkin vähäisiä.

5. KIRJALLISUUTTA

Deaton, A. – Stern, N. (1986): Optimally Uniform Commodity Taxes, Taste Differences, and Lump sum Grants. *Economics Letters*, 20, 263–266.

Dixon, P. ja Rimmer, M. (2002): *Dynamic General Equilibrium Modelling for Forecasting and Policy, A Practical Guide and Documentation of MONASH*, Contributions to economic Analysis 256, North Holland Publishing Company, Amsterdam.

Honkatukia, Juha (2009): VATTAGE – yleisen tasapainon malli Suomen taloudesta, *Kansantaloudellinen aikakauskirja*, 105. vsk, 1/2009, s. 6-20.

Honkatukia, Juha - Kinnunen, Jouko - Marttila, Kimmo (2009): *Distributional effects of Finland's climate policy package - Calculations with the new income distribution module of the VATTAGE model*, VATT Working Papers 11.

Turid Åvitsland and Jørgen Aasness (2004): *Combining CGE and microsimulation models: Effects on equality of VAT reforms*, Discussion Papers No. 392, October 2004, Statistics Norway, Research Department

Suomen ympäristökeskus (2008): Ympäristönsuojelulain mukaiset valtion ympäristölupapäätökset 2007. SYKE-raportteja 22/2008.

LIITE 1: VATTAGE-mallin toimialajaottelu

Koodi	Toimiala
I_01	Maatalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut
I_02	Metsätalous ja siihen liittyvät palvelut
I_05	Kalastus, kalanviljely ja niihin liittyvät palvelut
I_101	Kivi- ja ruskohiilen kaivu (tuonti)
I_103	Turpeen nosto
I_11101	Raakaöljyn tuotanto
I_11102	Luonnonkaasun tuotanto
I_13_4	Muu kaivu ja louhinta
I_15_6	Elintarvikkeiden, juomien ja tupakan valmistus
I_17_9	Tekstiili-, nahkatuotteiden ja nahan valmistus
I_20	Puutavaran ja puutuotteiden valmistus
I_21121	Sanomalehtipaperin valmistus
I_21125	Hienopaperin valmistus
I_21129	Muu paperinvalmistus
I_212	Paperi- ja kartonkituotteiden valmistus
I_22	Kustantaminen, painaminen ja tallenteiden jäljentäminen
I_23	Koksin ja öljytuotteiden valmistus
I_24	Kemikaalien, kemiallisten tuotteiden ja tekokuitujen valmistus
I_25	Kumi- ja muovituotteiden valmistus
I_26	Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus
I_271	Raudan, teräksen ja rautaseosten valmistus (ECSC-tuotteet)
I_272_5	Muiden metallien jalostus
I_28	Metallituotteiden valmistus
I_29	Koneiden ja laitteiden valmistus
I_30_1	Konttori- ja tieto- sekä muiden sähkökoneiden ja -laitteiden valmistus
I_32	Radio-, televisio- ja tietoliikennevälineiden valmistus
I_33	Lääkintäkojeiden, hienomekaanisten kojeiden ja optisten instrumenttien sekä kellojen valmistus
I_34_5	Kulkuneuvojen valmistus
I_361	Huonekalujen valmistus
I_362_6	Muu valmistus
I_37	Kierrätys
I_401_3	Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto
I_41	Veden puhdistus ja jakelu
I_4501	Talonrakentaminen
I_4502	Maa- ja vesirakentaminen ja rakennuspalvelutoiminta
I_4509	Muu rakennustoiminta
I_501	Moottoriajoneuvojen kauppa
I_502	Moottoriajoneuvojen huolto ja korjaus
I_51	Tukkukauppa ja agentuuritoiminta
I_521	Vähittäiskauppa
I_527	Kotitalouksesineiden korjaus

I_551	Hotelli- ja muu majoitustoiminta
I_553	Ravitsemistoiminta
I_601	Rautatieliikenne
I_602_3	Tieliikenne ja putkijohtokuljetus
I_61	Vesiliikenne
I_62	Ilmaliikenne
I_6301_9	Liikennettä palveleva toiminta
I_633	Matkatoimistot ja muu matkailua palveleva toiminta
I_641	Posti- ja kuriiritoiminta
I_642	Teleliikenne
I_65	Rahoitustoiminta
I_66	Vakuutustoiminta
I_671	Rahoitusta palveleva toiminta
I_672	Vakuutusta palveleva toiminta
I_701_2	Kiinteistöjen rakennuttaminen, vuokraus ja hallinta sekä asuntojen omistus ja vuokraus
I_7031	Kiinteistönvälitys
I_7032	Isännöinti ja kiinteistönhuolto
I_71	Kulkuneuvojen vuokraus
I_72	Tietojenkäsittelypalvelut
I_73	Tutkimus ja kehittäminen
I_741	Lainopilliset palvelut
I_742	Tekniset palvelut
I_743	Tekninen testaus ja analysointi
I_744	Mainospalvelut
I_745	Työnvälitys ja henkilöstön hankinta
I_746	Etsivä-, vartiointi- ja turvallisuuspalvelut
I_747	Siivous
I_748	Muut liike-elämänpalvelut
I_751_2	Yleinen julkishallinto ja maanpuolustus
I_753	Sosiaalivakuutustoiminta
I_80	Koulutus
I_851	Terveystuotopalvelut
I_852	Eläinlääkintäpalvelut
I_853	Sosiaalipalvelut
I_90	Ympäristöhuolto
I_911	Työnantaja-, elinkeinoelämän järj. ja ammattiyhdistykset
I_913	Uskonnolliset yhteisöt ja muut järjestöt
I_921_4	Viihdetoiminta sekä uutistoimistot
I_925	Kirjastot, arkistot, museot ja muut kulttuurilaitokset
I_926_7	Urheilu- ja virkistystoiminta
I_93_5	Henkilökohtainen palvelutoiminta ja muut palvelut

LIITE 2: VATTAGE-mallin tuoteluokitus

Koodi	Tuoteluokka
C_01	Maa- ja riistataloustuotteet
C_02	Metsätaloustuotteet
C_05	Kalataloustuotteet
C_101	Kivihilli
C_103	Turve
C_11101	Raakaöljyt
C_11102	Luonnonkaasut
C_13_4	Kaivuu ja louhintatuotteet
C_15	Elintarvikkeet
C_159	Juomat
C_16	Tupakkatuotteet
C_17_9	Tekstiilit ja vaatteet
C_20	Puutavara, puu- ja korkkituotteet
C_21121	Sanomalehtipaperi
C_21125	Hienopaperi
C_21129	Muut paperituotteet
C_212	Paperi, kartonki ja pahvi
C_22	Painotuotteet ja tallenteet
C_232011	Bensiini
C_232012	Diesel
C_232013	Kevytpolttoöljy
C_232014	Raskaspolttoöljy
C_23209	Muut öljytuotteet
C_24	Kemikaalit, kemialliset tuotteet ja tekokuidut
C_25	Kumi- ja muovituotteet
C_26	Muut ei-metalliset mineraalituotteet
C_271	Rauta ja teräs
C_272_5	Muut perusmetallit
C_28	Metallituotteet, ei kuitenkaan koneet ja laitteet
C_29	Koneet ja laitteet, muualle luokittelemattomat
C_30_1	Konttori- ja tietokoneet, muut sähkölaitteet
C_32	Televisio- ja radiolaitteet, elektroniset piirit ja muut osat
C_33	Lääkintäkojeet, optiset laitteet, kellot
C_34_5	Kulkuneuvot
C_361	Huonekalut
C_362_6	Muut tuotteet
C_37	Jätteiden ja romujen kierrätys
C_4011	Sähkön tuotantopalvelut
C_4012	Sähkön jakelupalvelut
C_4031	Lämmön jakelupalvelut
C_4032	Lämmön tuotanto

C_41	Veden puhdistus ja jakelu
C_4501	Talonrakentaminen
C_4502	Maa- ja vesirakentaminen
C_4509	Rakennuspalvelut
C_501	Moottoriajoneuvojenkaupan palvelut
C_502	Moottoriajoneuvojen huolto- ja korjauspalvelut
C_51	Tukkukaupan palvelut
C_521	Vähittäiskaupan palvelut
C_527	Kotitaloussineiden korjauspalvelut
C_551	Hotellipalvelut
C_553	Ravitsemispalvelut
C_601	Rautatieliikenteen kuljetuspalvelut
C_602_3	Tieliikenteen kuljetuspalvelut
C_61	Vesiliikenteen kuljetuspalvelut
C_62	Ilmaliikenteen kuljetuspalvelut
C_6309	Muut liikenteen palvelut
C_633	Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien palvelut
C_641	Posti- ja kuriiripalvelut
C_642	Teleliikennepalvelut
C_65	Rahoituspalvelut
C_66	Vakuutuspalvelut
C_671	Rahoitustoiminnan tukipalvelut
C_672	Vakuutustoiminnan tukipalvelut
C_701_2	Asuntojen omistus, kiinteistöjen rakennuttaminen ja kauppa, vuokraus- ja hallintapalvelut
C_7031	Kiinteistöjen välityspalvelut
C_7032	Isännöinti- ja kiinteistönhoitopalvelut
C_71	Kulkuneuvojen vuokrauspalvelut
C_72	Tietojenkäsittelypalvelut
C_73	Tutkimus- ja kehittämisspalvelut
	Lakiasiaainpalvelut, taloushallinnon palvelut, markkina- ja mielipidetutkimuspalvelut, konsultti- ja
C_741	hallintoyhtiöpalvelut
C_742	Tekniset palvelut
C_743	Tekninen testaus ja analysointi
C_744	Mainospalvelut
C_745	Työnvälitys- ja henkilöstönhankintapalvelut
C_746	Etsivä-, vartiointi- ja turvallisuuspalvelut
C_747	Siivouspalvelut
C_748	Muut palvelut liike-elämälle
C_751_2	Julkishallinnon palvelut, maanpuolustuspalvelut
C_753	Työeläkevakuutus, muu pakollinen sosiaalivakuutus
C_80	Koulutuspalvelut
C_851	Terveystuotopalvelut
C_852	Eläinlääkintäpalvelut
C_853	Sosiaalipalvelut
C_90	Ympäristöhuoltopalvelut
C_911	Elinkeinoelämän, työnantaja- ja ammattialajärjestöjen sekä ammattiyhdistysten palvelut

- C_913 Uskonnollisten yhteisöjen sekä muiden järjestöjen palvelut
 - C_921_4 Viihdepalvelut sekä uutistoimistojen palvelut
 - C_925 Kirjasto-, arkisto ja museopalvelut sekä muut kulttuuripalvelut
 - C_926_7 Urheiluun liittyvät palvelut, rahapeli- ja vedonlyöntipalvelut sekä muut virkistyspalvelut
 - C_93_5 Henkilökohtaiset palvelut ja muut palvelut
-